БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДУУДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 77 (5936)
АПРЕЛИИН 1
СУББОТО
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр XVI областной партийна конференци нээгдэхэнь.

Конференциин делегадуудта большевистскэ амар мэндэ хүргэе!

XVI областной партийна конференци

Мүнөөдэр эхилжээтэ XVI областной партийна конференци нээгдэхэнь.

Манай областной партийна организаци болбол эхилжээтэ партийна конференцидэ эмхитэйгээр ба идейнэ талаараа бэхижэнхэйгээр, партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин ехэ дүй дуршэлөөр баяжанхайгаар, партиин Сталинска Центральна Комитедые тойрон, большевистскэ партиин болон советскэ арадай агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталиниие тойрон нигта жагсанхайгаар ерэбэ.

Энээнэй урда тээхи XV областной партийна конференци болоhоор хоёр жэл үнгэрбэ. Энэ үе хадаа дайнай hүүлэй сталинска табанжэлые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө большевистскэ партиин ударидалга доро бүхы советскэ арадай шэн зоригтойгоор тэмсэhэн тэмсэлэй үе байгаа. Энэ үе соо советскэ арад болбол социалистическэ ажахы ба культурынгаа бүхы талаарнь айхабтар ехэ шэнэнүүд амжалтануудые, хүсэн түгэс шэнэ дэбжэлтэ туйлаа. Дайнай hүүлэй табанжэлые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн хадаа манай ороной ажалшадай зохёон байгуулхы үүсхэлые, социалистическэ Эхэ орондоо тэдэнэй үнэн шударгы байhаниие шэнэ хүсэтэйгөөр гэршэлэн харуулна. СССР-эй Верховно Советдэ hунгаhан hаяхан болоhон hунгалтануудта коммунистнууд ба партийна бэшэ хүнүүдэй сталинска блогой илаhан толотомо илалта хадаа большевистскэ партиие болон агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталиниие тойрон бүхы советскэ арадай нигтаар жагсаhанай ба морально-политическэ нэгэдэлэй эли тодо демонстраци болоhон байна.

СССР-эй арадуудай ахадүүнэй еднинэ бүлэ соо Бурят-Монголой АССР-эй ажалшад сталинска заабаринуудые бэелүүлхын түлөө, Эхэ ороноймнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэhэн ба тэмсэжэшье байна. Парти ба советскэ гүрэн хадаа ажахы болон культураяа хүгжөөхэдэнь манай республикада тон ехэ туhаламжа хододоо үзүүлдэг ба үзүүлжэшье байна. Эсэгын энэ анхараар зоригжоhон Бурят-Монголой хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци болбол партиин табиhан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө, ажалай шэнэнүүд илалтануудые туйлахын түлөө улам ехэ дэбжэлтэтэйгээр ба зоригтойгоор тэмсэнэ.

Ажалшадай үйлэдбэриин ба политическэ дэбжэлтые толгойлон, областной партийна организаци хадаа үнгэрhэн үе соо промышленность, хүдөө ажахы, формоороо национальна ба удхаараа социалистическэ культурын хүгжэлтэдэ зарим тады амжалтануудые туйлаба.

Зүгөөр, большевигууд туйлаhан амжалтануудаараа hанаагаа багаханшье амардаггүй. Тиигээдшье, hайн показательнуудай хажуугаар республикын ажахын болон культурын гол шухала hалбаринуудай хүгжэлтэдэ ехэхэн дутуу дунданууд үшөө бии байха юм.

Жэшээлхэдэ, продукциин валова бүтээсын талаарнь түсэбэй даабаринуудые республикын промышленность юрэнхы дээрээ дүүргэбэшье, олохон предприятинууд программаяа дүүргэнэгүй. Гээгдэжэ ябаhан предприятинууд илангаяа нютагай промышленностьда олон бии. Хэдэн предприятинуудта шанарай показательнууд муу, өөрын үнэ сэнгые доошолуулхын түлөө, голодhо ба гээгдэлнүүдые усадхахын түлөө тэмсэл хүсэд hайнаар дэлгэрээгүй. Эдэ бүгэдэ хадаа промышленностиие хүтэлбэрилхэ ябадалда партийна органуудай зүгhөө гараhан ехэнүүд дутагдалнуудай үшөө бии байhан тухай гэршэлнэ гээшэ.

Республикын хүдөө ажахын гол hалбари бологшо малажалай хүгжэлтэдэ бии байhан ехэнүүд дутуу дунданууд үшөө усадхагдаагүй. Малажалдахи гол зорилгонуудай нэгэниинь бологшо тэжээлэй бата бэхи база байгуулга мүнөө болотор шиидхэгдээгүй байhаар. Муугаар харууhалhанhаа боложо ниитын малай олоороо үхэхэ ябадал, эхэ малнуудай олоороо hубайрха ябадал, малажалай ашаг шэмэ үгэлгэнь тон бага байhан ушар олон колхозуудта үшөө бии байhаар гээшэ.

Колхозуудай таряанажалда агротехникэ, советскэ агробиологическа наукын туйлалтанууд, хүдөө ажахын новаторнууд-түрүүшүүлэй дүй дуршэл мүнөө болотор хүсэд hайнаар нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Олон колхозууд хүдөө ажахын культурануудай ургасые үшөө багаар абана.

Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадалнууд үшөө эсэслэн усадхагдаагүй байна. Энэ хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлгэдэ hаад түбэг ушаруулна.

Культурна байгуулалтын хэдэн тон шухала участогуудта, культурно-гэгээрэлэй, илангаяа хүдөөгэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ, улад зониие кино, радиогоор хангаха ябадалда ехэ дутагдалнууд үшөө бии.

Эдэ ба бусад олон дутуу дунданууд тухай аймагуудай, районуудай болон городской партийна конференцинүүд дээрэ хэлэгдэhэн байха юм. Тус конференцинүүд большевистскэ дэлгэрэнгы шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй туг доро, ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрhэн байна. Конференцинүүд дээрэ болоhон үгэ хэлэлгэнүүд коммунистнуудай идейно-политическа талаараа ехээр ургаhаниие харуулба. Ажахын болон культурна байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ гол услови мүн бологшо партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээнэй ургаха тушаа үргэн олон партийна ниитын анхарал оролдолгонь эдэ үгэ хэлэлгэнүүд дотор эли тодоор харагдаба.

Үнгэрhэн үе соо областной партийна организациин хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаха зуураа, областной партийна конференци болбол ажахые хүтэлбэрилхэ болон партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие дэлгэрүүлхэ тушаа партиин обкомой хүдэлмэридэ бии байhан дутуу дундануудые элирүүлхэ ябадалда гол анхаралаа хандуулха, большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй зэбсэгые хүсэд hайнаар ашаглаха байна.

«Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл хадаа түлхюур мүн, тэрэнэй туhаламжаар бидэнэр социалистическэ байгуулалтын дутуу дунданууды элирүүлдэг ба усадхадаг болон урагшаа дабшадаг байнабди. Манай хүгжэлтын нюусань энээндэ байна». —гэжэ нүхэр Сталин hургана.

Өөрыгөө шүүмжэлэлгүйгөөр бидэнэр урагшаа дабшажа шадахагүйбди, өөрыгөө шүүмжэлэл болбол бидэндэ агаар шэнги, уhан шэнги шухала хэрэгтэй юм, большевизмын хүсэниинь гэхэдэ, тэрэ хадаа шүүмжэлэлhээ айдаггүй ба улам урагшаа дабшахын тула хүсэ шадалые дутуу дундануудаа шүүмжэлэлhээ оложо ябадаг гэжэ нүхэр Сталин hургана.

Областной партийна конференци болбол областной партийна организациин ажабайдалдань шухалын шухала событи мүн. Энэ конференци хадаа жэшээтэ ехэ үе соо партийна организациин хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаха, республикын хүтэлбэрилхы партийна орган бологшо ВКП(б)-гэй Обкомой ажал-ябуулгадань сэгнэлтэ үгэхэ зэргэтэй. Партийна конференци болбол парти доторой демократиин эли тодо бэелүүлгэнь мүн. Тэндэ партийна ниитэ болбол өөрынгөө хүтэлбэрилэгшэдые шалгадаг байна.

«Партийна ниитэ хадаа өөhэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдые активууд, конференцинүүд, съезднүүд дээрэ тэдэнэй тоосоонуудые шагнажа, дутуу дундануудаа элирүүлжэ, эсэстэ, али нэгэн хүтэлбэрилхы нүхэдые хүтэлбэрилхы органуудта hунгажа гү, али hунгангүй байжа шалгадаг. Парти дотор демократическа централизмые манай партиин Уставай эридэг ёhоор нарин зүбөөр бэелүүлгэ, партийна органуудай эрхэбэшэ hунгагдажа байха ябадал, кандидадуудые табиха ба болюулха эрхэ, нюуса голосовани, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй эрхэ сүлөө, партийна ниитын зүгhөө партиин хүтэлбэрилэгшэдые шалгаха ба хинаха ябадалые хүнгэдхэхын тула — эдэ бүгэдэ ба эдээндэ адлирхуу хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала» — гэжэ нүхэр Сталин hургана.

Областной партийна конференци большевистскэ дэлгэрэнгы шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй үндэhэ hуури дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой, партийна, советскэ ба ажахын органуудай хүдэлмэридэ ба хүтэлбэрилгэдэ бии байhан дутуу дундануудые элирүүлхэ, ажахын ба культурна байгуулгын бүхы hалбаринуудта шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэлдэ областной партийна организациин хүсые элсүүлхэ байна. ВКП(б)-гэй Обкомой ба ВКП(б)-гэй областной шалгалтын комиссиин составта үндэр ехэ этигэл найдабарида хүрэмөөр, партиин Центральна Комитедэй болон нүхэр Сталинай табиhан шэнэ ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалые эмхидхэжэ шадаха шалгагдамал большевигуудые конференци hунгаха байна.

XVI ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

XVI областной партийна конференци 1950 оной апрелиин 1-дэ, үдэшын 8 часта, Соведүүдэй 2-дохи Байшангай Сталинска зал соо нээгдэхэ.

Делегадуудые регистрацилга ВКП(б)-гэй Обкомдо хэгдэнэ. (Соведүүдэй 2-дохи Байшан, нэгэдэхи дабхар, 12-дохи таhалга) №№ 32, 2-01 ба 6-19 телефонуудаар хандажа мэдэхэдэ болохо.

ВКП(б)-гэй Обком.

☆ ☆ ☆

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Областной партийна конференциин делегадууд: (зүүн гарhаа) М. Цыжипова — Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница, Т. Карымов — Куйтунска МТС-эй тракторна бригадын бригадир, А. Попов — ВКП(б)-гэй Баргажанай айкомой партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таhагые даагша, Л. Бадмаева — Курумканай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой hаалиша-малшан.

М. Минсевай фото.

☆ ☆ ☆

XVI областной партийна конференциин хүндэлэлдэ

Депутаднай мүрысөөндэ түрүүлнэ

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой цехүүдэй коллективүүд XVI областной партийна конференциин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, үйлэдбэриингөө бүтээсые улам ехээр дээшэлүүлжэ байна.

Инструментальна цехын хүдэлмэришэд мартын 24-дэ паровозуудай запасной частьнуудые бүтээлгээр хахад жэлэйнгээ программа үлүүлэн дүүргэбэ. Тиин, квартальна түсэбэйнгөө дээдэ тээ 140 мянган түхэригэй жэжэ инструментнүүдые бүтээбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат олонстаночник Евгений Григорьевич Курочкин мартын 23-най үдэр жэлэйнгээ даалгабариие дүүргэн, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, бүгэдэндэ толотомо жэшээ харуулба. Нүхэр Курочкинай жэшээгээр хүдэлмэрилэн стахановецууд Васюков, Соловьев ба бусад 6—7 hарынгаа нормонуудые дүүргээ.

Г. Караманов.

300 мянган түхэригэй эд бараа худалдахань

Иволгын аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд hунгалтануудта зорюулагдаhан мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эд бараанай эрьесын квартальна түсэбые болзорhоонь урид 100,2 процент дүүргээ hэн.

Тэдэнэр колхознигуудай дунда худалдаа наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Энэ үе соо гансахан Иволгын раймагай продавец нүхэр Абушеев розничо эд бараанай эрьесын квартальна түсэбөө 45,2 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ.

Мүнөө тус аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд областной партконференцидэ бэлэг болгон кварталай эсэс хүрэтэр түсэбhөө гадуур 300 мянган түхэригэй эд бараа аймагайнгаа ажалшадта худалдаха гэhэн уялга абаад, амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

А. Антонов.

Загаhашадай амжалта

Байкало-Кударын аймагай «Совет Байкальцев» гэжэ загаhа барилгын колхозой загаhашад областной партконференциин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ амжалта туйлаба.

Эдэнэр бригадир нүхэр Метелевэй хүтэлбэри доро эдэбхитэйгээр ажаллажа, мүльhэн дороhоо загаhа бариха квартальна түсэбөө 300 процент дүүргэбэ. Тиин, түсэбhөө гадуур 200-гаад центнер hайн шанартай загаhа гүрэндөө тушаагаа.

И. Артюнин.

Эдэбхитэй хүдэлмэриин үрэ

Промкооперациин управлениин «Разнопромкооп» гэжэ олзоборилгын артелиин (түрүүлэгшэнь нүхэр Куделин) гэшүүд областной партийна конференциие ажалай амжалтаар угтаха гэhэн хүсэлөө бодото дээрэнь бэелүүлбэ.

Мартын 10-да квартальна түсэбөө дүүргээд, тэрээнhээ хойшо бүри эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, 100 мянган түхэригэй кондитерска зүйлнүүдые республикынгаа ажалшадта үйлэдбэрилэн гаргаба.

250.000 түхэригэй эд бараа худалдаба

Заиграйн аймагай Верхне-Таленка сельпогой хүдэлмэрилэгшэд эд бараанай эрьесын квартальна түсэбөө сүм дүүргэн hунгалтануудай үдэрые угтаhан юм.

Тэдэнэр шэнэ амжалта туйлажа, областной партконференциие угтаха гэжэ шиидэhэн байгаа. Тиин колхознигуудта 250 мянган түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараа түсэбhөө гадуур наймаалха гэhэн хүндэтэ уялгаяа уржадар дүүргэбэ.

Раймагай продавец нүхэр Теслин гэгшэ март hарынгаа даалгабариие 180 процент дүүргэжэ, мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлбэ.

А. Цыдыпов.

ТАРИЛГАДА ТАНАЙ КОЛХОЗ БЭЛЭН ГҮ?

Түрэл колхоздоо бухы хүсөө үгэхэб

(XVI областной партийна конференциин делегат, Курумканай аймагай Хара Модоной сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригадын гэшүүн нүхэр Мыдыгма Цыжиповатай хөөрэлдөөн).

Хүбшэ хадын хоорондуур гаража ерэhэн хүйтэн уhатай, дошхон урадхалтай Аргада голой эрье дээрэ минии түрэл колхозни байдаг юм. Би тэндэhээ делегат боложо, областной партийна конференцидэ ерээд байнаб.

Манай колхоз минии заахан байхада, 1927 ондо тогтоhон юм. Анхандаа ТОЗ (газарые хамтадаа элдүүрилхэ бүлгэм) байгаа. Мүнөө hанаад үзэхэдэмни, түрүүшын жэлнүүдтэ манай колхоз тулюуршаг байдалтай байгша гээшэ hэн ха.

Он жэл үнгэрхэ бүри, орон нютагайнгаа хубилхатай нэгэн хамта Аргадын Калининай нэрэмжэтэ колхозшье дээшээ дэбжэжэ эхилбэ.

Мүнөө хараад үзэхэдэ энэ богони болзор соо ехэ юумэ хэгдэhэн байна. Большевистскэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро колхознай бэхижэжэ, колхознигуудай тэниглэн hайн байдалтайгаар ажаhуудаг болоо.

Электрын гал манай нютагые гэрэлтүүлнэ. Холо, хада дунда ажаhуужа ба ажаллажа байhан бидэниие Агууехэ Эхэ оронтоймнай радио ба телефон холбоно. Бидэнэр радио, газетэ, номууд дээрэhээ манай Советскэ ороной агууехэ хүгжэлтэ болон илалтанууд тухай уншаха ба дуулахадаа айхабтар ехээр хүхидэг, баярладаг, улам hайнаар ажаллаха эрмэ зориг ородог байнабди.

Манай колхозой адуу мал жэлhээ жэлдэ олон боложо, үүлтэрынь hайжаржа ба ашаг шэмэнь дээшэлжэ байна.

Урдань таряанажал эрхилдэггүй байhан Курумканай бурядууд, Ленин—Сталинай партиин, агууехэ ород арадай туhаламжаар таряанажалые эрхилжэ hурабабди. Энээнэймнай эли тодо баримта гэхэдэ, үндэр ургаса абаhанайнгаа түлөө манай колхозой 4 нүхэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоhон, нүгөөдэ 4 нүхэдтэ—Ленинэй орденууд олгогдоhон ушар болоно. Үргэн ехэ талмай дээрэhээ үндэр ургаса хуряаха тухай Бичурын тариашадай патриотическа уряалые зүбшөөн хэлсээд, манай колхознигууд болбол бичурынхидта орходоо бүри ехэ ургаса мүнөө жэл хуряахабди гэhэн уялга абаа. Энэ уялгаяа бодото дээрэ бэелүүлхын тулада эртэнhээ зохихо хүдэлмэри ябуулаа hэмди. Жэшээлхэдэ, 4 мянган шарга шэбхэ, мүн үнэhэ, тахяагай аргал гэхэ мэтые поли дээрэ гаргаhан байнабди. Тарилгадаа хүсэд хүрэхэ, hайн шанартай үрэ бэлдээбди.

Үндэр ургаса ургуулха талаар манай урда байгаа энэ ба бусад зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байхабди. Энээнэй лаб найдабаринь юуб гэхэдэ, манай колхозой партийна организациин хүтэлбэри мүн.

Манай эхин парторганизаци томо ба хүсэтэй организаци мүн. Тэрэ хадаа 40 гаран гэшүүдтэй юм. Тэдээнэй олонхинь бригада болон фермэнүүд дээгүүр сэхэ хүдэлмэрилжэ бодото hайн ажалаараа, большевистскэ халуун үгөөрөө колхознигуудые шэн зоригто ажалда зоригжуулна.

Коммунистнууд колхозой ажалда түрүүлэн ябахынгаа гадуур политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхын тулада ехээр оролдоно. Бидэнэрэй олонхимнай политhургуулида hурана. Мүнөө 5-лахи темые дүүргэжэ байнабди. Бидэнэр—коммунистнууд, арад зоноо хүтэлжэ ябаха ёhотой байhан тулада ехые мэдэхэ ба шадаха уялгатайбди гэжэ ойлгодогбди. Тиимэhээ, хүнэй баалалтагүйгөөр, өөhэдынгөө үүсхэлээр эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг байнабди.

Би 1945 онhоо хойшо партиин гэшүүнби. Партийна организаци намайе большевистскэ шанартайгаар хүмүүжүүлнэ. Областной партийна конференциин делегадаар hунгагдаhанаа тон ехэ зол гэжэ тоолоноб. Хойшонхи ажалайнгаа программаар зэбсэгжэжэ нютагтаа бусаад, түрэл колхозоо бүри ехээр хүгжөөхын түлөө бухы хүсөө гаргажа тэмсэхэб.

Колхозно таряашадай эдэбхи

Нёдондо жэлдэ Иволгын аймагай Буденнын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд таряанайнгаа талмай дээрэ эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, ороохото культурануудай ургаса хуряалгын түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ hэн. hайн ургаса ургуулhан, тэрэниие хаhа саг соонь хуряажа абаhан ябадал хадаа таряа тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорhоо урид тоосохо ба хабарай тарилгада хэрэгтэй үрэhэнэй фонд бүрин байгуулха арга боломжо колхоздо олгоhон байгаа. Тэрээнhээ гадна тус колхоз Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо үрэhэнэй таряагаар туhаламжа үзүүлhэн байха юм.

Байгша ондо бүри үндэр ургаса хуряахын түлөө энэ колхозойхид ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. 16 плуг, 3 сеялкэ, 14 борной болон хүдөө ажахын бусад тоног зэмсэгүүд бүрин заhабарилагдажа, тарилгада түгэс бэлэн болонхой. Мүн таряанай талмай ба огородой газар дээрэ 2 мянга гаран ашаа наг шэбхэ гаргагдажа, үтэгжүүлгэдэ бэлэдхэгдэhэн, полинууд дээгүүр саhан тогтоогдоhон байха юм. Мүнөө тарилгын хүдэлмэридэ ябаха мори унаануудаа бэлэдхэжэ байна.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай парти ба правительствын шэнэ тогтоолые тус колхозойхид үндэр дэбжэлтэтэйгээр угтажа, тарилгын хүдэлмэриие богони, агротехническэ hайн болзорто үнгэргэн, таряанай баян ургаса хуряахаар зоригжобо.

Мүн тэрэшэлэн 18 партсъездын нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үндэр темптэйгээр ябуулна. Дурсагдагша колхоздо 29 плуг, 3 сеялкэ, 28 борной бүри заhабарилагдаhан, саhа тогтоолгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Л. Бондаренко

Тарилгада бэлэдхэлые таhалдуулжа байна

Мухаршэбэрэй аймагай түрүү колхозууд СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтануудай хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа хэрэг дээрэ бэелүүлэн, хабарай тарилгада бэлэдхэлые бүрин дүүргэбэ.

Гэбэшье, «Комсомол» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Дагбаев) тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые заhабарилга өөрөө бүтэхэ хэрэгтэ найдагдажа, 30 плугуудай минил 20-нь заhагдаhан, сеялкэнүүд ба борнойнуудые заhабарилга эхилэгдээшьегүй байха юм.

Саhа тоггоохо, ваа шэбхэ зөөхэ, үнэhэ ба шубуунай аргал суглуулха мэтын үбэлэй агротехническэ хэмжээнүүдые үнгэргэхэ хүдэлмэри таhалдаха туйлдаа хүргэгдэhэн байна. Тэрээнhээ байтагай, хабарай тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэhэнэй фонд хааглаагүй, бэлэдхэгдэhэн хүрэнгынь оройдоо 700 центнерынь сэбэрлэгдэhэн байха юм. Тиихэдэ овесой ба гречихын хүрэнгэ кондиционно бэшэ гэхэ мэтэ.

Тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие таhалдуулжархёод, тус колхозой правлени мүнөө hанаа амар, сhол назагай зангаараа hуужал байhаар.

М. Воробьев.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ИДЕИНЭ ХЭМЖЭЭЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Һаяхан ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой пропаганда ба агитациин таһаг пропагандистнарай зүблөө үнгэргэбэ.

Кружогууд болон политһургуулинуудай хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэ талаар ехэ дүй дүршэлтэй, штатнабэшэ пропагандистнар тус зүблөөндэ хабаадалсаһан байна. Мүн ВКП(б)-гэй райкомуудай пропагандистска хүдэлмэрилэгшэд тус зүблөөндэ хабаадалсаба.

Кружогууд ба политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө дүй дүршэлые халан абалсаба. Селенгинскэ гүрэнэй пароходствын Управлениин парторганизациин дэргэдэхи, «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс» шудалдаг гол түхэлэй кружогой хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Москалев иигэжэ хэлэбэ:

—Мүнөө бидэнэр «Хуряангы курсын» 4-дэхи бүлэгые шудалжа дүүргэжэ байнабди. Шэнэ материалай хөөрэлдөөе гүнзэгы удхатайгаар үнгэргэхын тула занятинуудтаа би ехэ наринаар бэлэдхэлэгби. Кружогто һурагшад мүн лэ оролдосотойгоор һурана.

Уһан замай транспортын парткабинет намда ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Парткабинедые даагша нүхэр Васильева кружогой занятинуудта саг үргэлжэ байлсадаг ба намда зүбшэл, заабаринуудые үгэжэ, кружогойнгоо хүдэлмэрие һайжаруулха хэрэгтэмни туһалдаг. «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсын» 4-дэхи бүлэгэй 2-дохи разделые шудалхадаа би зарим нэгэн бэрхэшээлнүүдтэй ушарһан байнаб. Зүгөөр, партиин райком болон горкомой зүгһөө шухала туһаламжа тиихэдээ абаагүйб. Энэ разделээр кружогой пропагандистнарта болон һурагшадта оройдоол 2 лекцинүүд уншагдаһан байна. Энэ тон бага гээшэ. Пропагандистнарта туһаламжа болохо лекцинүүд үсөөн уншагдадаг. 1949 оной зун ВКП(б)-гэй горкомой дэргэдэхи штатнабэшэ пропагандистнарай гурбан һарын курса дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ пропагандистнарай дүй дүршэлөө халан абалсаха зүблөөн дээрэ би түрүүшынхеэ мүнөөл хабаадалсажа байнаб. Бидэнэр, пропагандистнарые саг үргэлжэ суглуулжа, дүй дүршэлымнай халан абалсуулжа байхые хүсэнэб.

Уһан замай транспортын парторганизациин дэргэдэхи партиин түүхые шудалдаг гол түхэлэй кружогой хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Титова иигэжэ хэлэнэ: «Манай кружок нёдонон жэлдэ бии болоһон байна. Тэндэ медицинскэ 15 хүдэлмэрилэгшэд һурана. Мүнөө бидэнэр номой 13-дахи темые шудалжа байнабди. Һуралсалай жэлые эмхитэйгээр үнгэргэхэбди. Бүхы һурагшаднай занятидаа һайнаар бэлдэжэ, конспект табидаг ба хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг». Партиин түүхын тус тус асуудалнуудаар консультаци толилжо байхые нүхэр Титова республиканска газетэнүүдһээ хүсэбэ.

Министрнүүдэй Соведэй гаражын парторганизациин дэргэдэхи политһургуулиин хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Соколов өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хэлэбэ. «Политһургуулиин һурагшад юрэнхы эрдэмээрээ олон янзын байбашье, бултадаа конспект табидаг ба хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Занятинууднай һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Заняти хэхэдээ би үнгэрһэн сагые манай советскэ ажабайдалтай жэшээлжэ байгаад заадагби. Тусхайлбал «Хаанта Россида хүдэлмэришэд ба таряашад яажа ажаһуудаг ба өөрыгөө сүлөөлхын тула хайшан гэжэ тэмсэдэг байгааб» гэһэн темэ шудалжа байхадаа, революциин урда тээ бурят-монгол арадай ажабайдал ямар байһанаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин һүүлдэ ямар болооб, арадай зониие медицинскэ талаар хангалга революциин урда тээ ямар байһанаа, мүнөө ямар болооб гэжэ харуулха зуураа, би 1912 ондо Иркутск городто врачуудай губернскэ съезд дээрэ хэлэгдэһэн һонирхолтой хэдэн үгэнүүдые жэшээ болгон абажа харуулһан байнаб. Эдэ бүгэдэ хадаа хөөрэлдөөе һурагшанарта ойлгостой һонирхолтой болгодог», — гэжэ нүхэр Соколов хэлэбэ. ВКП(б)-гэй городской райком политһургуулинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа багаар табина, энэ жэлдэ манай занятида партиин райкомой түлөөлэгшэ оройдоол нэгэ дахин байлсаа гэжэ нүхэр Соколов шүүмжэлэн хэлэһэн байна.

Партиин түүхэ шудалха дээшэлүүлэгдэһэн түхэлэй кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ тон бага туһаламжа үзүүлэгдэнэ, эдэ кружогуудай хүдэлмэрие партиин райкомой пропагандистска хүдэлмэрилэгшэд шудалнагүй, тэдэниие согсолногүй, дүй дүршэлөө халан абалсаха ябадалдамнай туһалнагүй гэжэ «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс» шудалдаг кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Могоев (Дотоодын хэрэгүүдэй Министерство) ба Берлович (сэмбын фабрика) тэмдэглэбэд.

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэгшэд тус тус кружогуудай болон политһургуулинуудай хүдэлмэридэ бии байһан ехэнүүд дутуу дундануудые мүн тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, ПВЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехын парторганизациин дэргэдэхи, «Партиин хуряангы курс» шудалдаг кружогто 18 һурагшад һуралсана. Зүгөөр занятинуудта тэдэнэй оройдоол 8—9-ниинь ерэдэг байба. Куренков, Березковский мэтын һурагшад һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ нэгэшье занятида ерээгүй. Поздеев, Гордеев, Кучеренко гэгшэд кружогойнгоо занятида оройдоол 2 дахин ерэһэн байбашье, ПВЗ-гэй партком эдэ дутагдалнуудта анхаралаа хандуулнагүй. ВКП(б)-гэй городой райкомуудай пропаганда ба агитациин таһагуудай дэргэдэ кружогуудай, политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, консультантнуудай зүблөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэжэ байха, тэндэ дүй дүршэлөө хододоо халан абалсаха ба партийно-гэгээрэлэй сетиин хүдэлмэриин асуудалнуудаар зүбшэн хэлсэжэ байха гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад шиидэбэ.

М. Николаев.

—ХЭЖЭНГЫН— АЙМАГТА

ХҮГЖЭМШЭДЭЙ КРУЖОК ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Хэжэнгын аймагтай культурно-гэгээрэлэй таһаг духовой оркестрын инструментнүүдтэй болобо. Мүнөө хүгжэмшэдэй кружок эмхидхэгдэжэ, шадабарита нүхэдэй хүтэлбэри доро оркестрын инструментнүүдээр наадалгые шудалжа эхилээ.

ЭРХИМ ХОНИШОНДО НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

Доодо-Хуланай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Будаева Балжима үнгэрэгшэ жэлдэ 311 эхэ хони түрүүлээд, 331 хурьга хоролтогүйгөөр түлжөөһэн байна. Тэрэ хадаа эрхим хүдэлмэриингөө түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 15 хурьга абаба. Тиихэдэ, энэ колхозой хонишон Дугарова Цырма мүн һайнаар ажаллажа, 11 хурьга нэмэлтэ түлөөһэ абаа.

ЛЕКЦИ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

ВКП(б)-гэй айкомой агитаци ба пропагандын таһагай дэргэдэхи лекторскэ группын гэшүүн нүхэр Д. Андодаев «Социализм байгуулга ба коммунизмда шэлжэн оролго» гэһэн темээр шэнэ лекци найруулан бэшэбэ.

Һаяхан энэ лекциинь агитаци ба пропагандын таһагта зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайн сэгнэлтэтэйгээр баталагдаба.

ШЭНЭ ХУДАГ МАЛТАГДАБА

Үбэл хабарай үедэ аймагай центртэ сэбэр уһан хомор болодог юм. Эндэ газарай «мүнхэдөө хүрэшэһэн» үе тудалдадаг дээрэһээ уһан гарадаггүй гэжэ урдань хэлэдэг байгаа.

Энэ жэлдэ аймкомхозой хүдэлмэришэд худаг малтажа, 10 гаран метр гүнзэгыһөө элбэг уһа гаргаһан байна.

Б. Базарон.

И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр И. В. Сталинай 70 наһанай ойтой дашарамдуулан, партийна, советскэ болон олониитын организацинуудһаа, ажалшадай коллективүүд, Советскэ Союзай гражданинууд, гүрэнэй, нийтын организацинууд ба хилын саанахи элдэб нюурнуудһаа И. В. Сталинай нэрэ дээрэ олон тоото амаршалганууд ерэһэн байна.

Олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаһуухыень нүхэр Сталинда бүхы зүрхэнһөө хүсэһэн амаршалгануудые хүргэбэ.

Сталинградскэ областиин, Ольховско районой, «Красный Путиловец» колхозой колхознигууд;

Молдавска ССР-эй Фалештскэ районой, «Красное знамя» колхозой колхознигууд;

Азербайджанска ССР-эй Касум-Исмайловска районой Кизил Аскер колхозой колхознигууд;

Азербайджанска ССР-эй Ханларска районой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Сталинградска областиин Комсомольско лесхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Ростовско областиин, Кашарска районой, «Индустрия» колхозой колхознигууд;

Ейскэ жэмэсэй ба овощной совхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

«Саркана Балтия» гэжэ Рижскэ трикотажна фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Электростанцинуудай Министерствын Кузнецкэ механическа заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Ростовско областиин Зерноградска механическа заводой хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэд;

Хүндэ станок-бүтээлгын Коломенско заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Тюменскэ областиин, Березовско загаһанай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин «Росглавпатока» гэжэ Хоботовско крахмало-паточна заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Каменск городой, «Авангард» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Бурят-Монголой АССР-эй Ключевскэ модо хюреөдэлгын заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Рижскэ химико-фармацевтическэ заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба мэргэжэлтэдэй коллектив;

Грозненско вагонно депогой ба участогай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Вологодско арһан дэгэл оёдог заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженернүүд ба технигүүдэй коллектив;

Бакинска пиво гаргадаг заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Астраханска судно-барилгын верфиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Осоавиахимай нэрэмжэтэ Харьковска оёдолой фабрикын хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженернүүд ба технигүүдэй коллектив;

Горьковско һүнэй комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Ленинград городой ленгазаппарат № 1 заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Барановичска областиин картонно фабрикын хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Барнаул городой, Алтайска зональна жэмэсэй туршалгын станциин ажахын хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Азербайджанска ССР-эй Агдавска районой Азизбековэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Горьковско областиин Балахнинска районой Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Хүдөө ажахын барилгын Брянска техникумэй студентнүүд ба багшанарай коллектив;

Харьковска областиин Старо-салто районой «Прогресс» колхозой колхо гууд;

Азербайджанска ССР-эй, Шемах районой «Красный Октябрь» колх колхознигууд;

Харьковска областиин, Савинска р ной, «Красный Доброволец» колх колхознигууд.

Брестскэ областиин Высоковско МТ эй хүдэлмэришэд, албахаагшад, тра ристнууд ба комбайнернууд;

Новосибирскэ областиин Изыр МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагш коллектив;

Одесса городой, Дзержинскиин н жэтэ заводой үхибүүдэй садай ба хүмүүжүүлэгшэд;

Харьков городой велосипедэй зав үхибүүдэй № 23 садай хүүгэд ба мүүжүүлэгшэд;

Новосибирскэ центральна телеграф хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Новосибирскэ индустриальна техни мэй һурагшад, багшанар ба захир най-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Куйбышевска областиин Пестрав районой Высокинско үхибүүдэй № 3 шангай хүмүүжүүлэгшэд ба хүмү шэд;

Рига городой «Мерино» гэжэ тек нэ фабрикын хүдэлмэришэд, албахаа ба инженерно-техническэ хүдэлмэр шэдэй коллектив;

Сталинградска областиин Лени дунда һургуулиин багшанар, һураг ба комсомолецуудай коллектив.

Тамбовско областиин Богоявлен паровозо-вагон заһабарилгын завод хүдэлмэришэд ба албахаагшадай колле тив;

Краснодарска хирпиисын заводой дэлмэришэд, албахаагшад, технигүү инженернүүд;

Саратовска областиин Балашов паровозно депогой хүдэлмэришэд, алб хаагшад, технигүүд ба инженернүүд;

Алтайска хизаарай Сростинска лес эой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ко лектив;

Челябинска автотранспортна трест предприятинуудай албахаагшад, хүд мэришэд, инженернүүд ба технигүү

СССР-эй нефтяной промышленност Министерствын Рижскэ модо үйл рилгын комбинадай коллектив;

Казахска ССР-эй ой модоной ба са һанай промышленностиин Министерст албахаагшад, технигүүд ба инженер дэй коллектив;

Эстонско түмэр замай хоёрдохи от лениин хүдэлмэришэд, инженерно-тех ческэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагш

Советскэ хулалдаа наймаанай Ба ска техникумэй һурагшад, багшанар захиргаанай техническэ хүдэлмэрил

«Грознлес» трестын Ермоловско промхозой хүдэлмэришэд, инженерно-т ническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албах шад;

Казахска ССР-эй социальна тэ жын Министерствын хүдэлмэрилэгш коллектив;

Краснодар городой махорка ба та най Бухэсоюзна научна шэнжэл институдай научна хүдэлмэрилэ хүдэлмэришэд ба албахаагшадай лектив;

Сталинска областиин, Селидовскэ р ной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хознигууд;

Сталинградска областиин, Кал ска районой прокуратура ба сүүдэй дэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Астраханска областиин Чапаевай рэмжэтэ загаһанай заводой хүдэлм шэд, инженерно-техническэ хүдэлм лэгшэд ба албахаагшад;

В. П. Чкаловай нэрэмжэтэ Горь ско инженерно-барилгын институдай ст дентнүүд, багшанар, захиргаанай-тех ческэ хүдэлмэрилэгшэд ба научна хүд мэрилэгшэдэй коллектив;

Богураевска комбинадай хүдэлмэр инженерно-техническэ хүдэлмэрил ба албахаагшад;

УССР-эй наукануудай Академиин дөө ажахын ургамалнуудай физиоло ба агрохимиин институдай научна руднигууд, хүдэлмэришэд ба албах шадай коллектив;

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Ямаашанай оролдосотой ажал

Дарима Буянтуева өөрынгөө даалгабарита ажалда оролдосотойгоор хандажа, малай ашаг шэмэ үгэлгые улам дээшэлүүлхын тула эрмэлзэнэ. Энэ нүхэр нёдондо жэлдэ даажа байһан 140 эхэ ямаадһаа 170 эшэгэ абажа, хоролтогүйгөөр ондо оруулһан, мүн хөөбэри, брынзэ тушаалгаяа саг соонь дүүргэһэн байха юм.

«Большевик» колхозой правлени (Кяхта) эрхим ажалайнь түлөө нүхэр Буянтуевада нэмэлтэ түлбэри — 10 ямаа, мүн ажалта үдэрнүүдтэнь мүнгэ, талха ба бусад продуктнуудые үгөө.

Мүнөө нүхэр Буянтуева шэнэ түл — 50 гаран эшэгэ абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

В. Жигжитов.

Библиотекын туһаламжа

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ уншагшадта һайнаар туһална. Библиотекын уншалгын зал ба абонемент соо политһургуулида, үдэшын университедтэ һурадаг һурагшадта ба бэеэ даажа марксистско-ленинскэ теори, партиин түүхэ шудалагшадта туһаламжа болгожо хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг ба номуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэдэг юм.

Мүнөө абонементнэ таһаг соо «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсын» IV ба V бүлэгүүдээр выставкэ эмхидхэгдэнхэй. Выставкэдэ В. И. Ленинэй «Материализм ба империокритицизм» гэжэ номой удхашанар болон диалектическэ ба историческа материализм тухай һургаалай агуу ехэ удхашанар тухай цитадууд харуулагдана.

ВКП(б)-гэй түүхэ шудалагшадта туһаламжа үзүүлхэ ба И. В. Сталинай 70 наһанай ойдо зорюулагдаһан альбомууд дээрэ большевигүүдэй парти байгуулхын түлөө Ленин Сталинай тэмсэһэн үе, нүхэр Сталинай Нарымска хизаарһаа бусаһан үе эли тодоор харагдана.

Выставкэ дээрэ марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнууд тодорхойгоор харуулагдана. Ленин —«Материализм ба империокритицизм»; Сталин —«Анархизм гү, али социализм»; Маркс—«Шэлэгдэмэл зохёолнууд» (хоёр том); Энгельс — «Анти-Дюринг», «Байгаалиин диалектика», «Людвиг Фейербах ба немецкэ классическа философиин эсэс»; мүн Плехановай — «Түүхые материалистическээр ойлгохо тухай»; «Баруун Европын философиин түүхэ» гэжэ Александровай ном тушаа нүхэр Ждановай элидхэл» г.м.

Уншалгын зал соо диалектическэ ба историческа материализмые шудалагшадта туһаламжа болгон выставкэ эмхидхэгдэнхэй.

Д. Жарков.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхэбди

◆

А. ПОПОВ,

ВКП(б)-гэй Бичурын айкомой секретарь

◆

«Дайнай һүүлэй үедэ хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжүүлхэ хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, Бичурын аймагай колхознигууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тарилгын талмайе үргэдхэхэ, орооһо тариянай ургасые дээшэлүүлхэ, нийтын адуу малай тоо толгойе олошоруулха, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ тушаа горьтой хүдэлмэри хэһэн байна.

Үнгэрэгшэ 1949 ондо олохон колхозууд түрүү агротехникын заабаринуудые бэелүүлэн, газарай хүрьһэ элдүүрилгые эрид һайжаруулжа, хүдөө ажахын культурануудай, илангаяа эдеэ хоолой гол культура болохо шэниисын ургасые нилээд дээшэлүүлһэн байха юм. Аймаг дотор дунда зэргээр таряа талха суглуулга дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээндэ хүрөө. Колхозууднай гүрэнтэеэ болзорһоо урид тоосоод, Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур 100 гара мянган пүүд таряа тушааһан, хабарай тарилгала бардам хүрэхэ үрһэ хааһан, колхознигуудай ажалта үдэртэ горьтой талха хубааһан байха юм. Ажалта үдэрнүүдтэ 100-һаа 300 пүүд хүрэтэр таряа талха абаһан колхознигуудай бүлэнэр аймаг дотор олон.

1949 ондо Калининай, Свердловой, Кагановичын, Куйбышевай, Рагозиной нэрэмжэтэ, «Сталинский путь» ба бусад колхозууд илангаяа һайн ургаса хуряагаа.

Тэрэшэлэн манай аймагай колхознигууд үнгэрэгшэ жэлдэ малажалаа нилээд хүгжөөжэ, ашаг шэмэтэ мал үсхэбэрилхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэээ. Колхоз бүридэ дүрбэн фермэ эмхидхэгдэнхэй. Гадна, малажалай барилганууд олоор бүтээгдэһэн, колхозуудые радиотой, электричествотэй болгохо, клубуудые бариха хүдэлмэринүүд урдынхиһаа үлэмжэ һайнаар ябуулагдаһан байха юм.

Эдэ бүхы амжалтанууд имагтал советскэ правительствын, большевигүүдэй партиин, багша Сталинай үдэр бүриин халуун анхаралай ба туһаламжын ашаар туйлагдаа.

Аймагай колхознигууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд туйлаһан дээрэ тогтонгүй, саашадаа бүри ехэ амжалтануудые туйлахаар зориглоод, 1950 ондо ехэнүүд талмайнуудһаа үргэлжэдөө үндэр ургаса хуряаха уялга абажа, бүхэреспубликанска социалистическэ мүрысөө үүсхэһэн байна.

Иимэ ехэ харюусалгатай ба хүндэтэй зорилго урдаа табяад байхадаа, аймагай колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байха юм. Бүхы колхозууднай өөһэдын үрһэтэй болоод, тэрэнээ тарилгын кондицида хүргэжэ байна. Мүнөө жэлдэ аймаг дотор үргэлжэдөө «Лютесценс 62» ба зарим колхозууд «Альбидун 3700» гэжэ шэниисын сортовой үрһөөр тарилга хэхэ юм. Олохон колхозууд үрһые яровизацилха ба академик Лысенкын методээр агаараар дулаасуулан шанаржуулхаяа бэлэдхэжэ байна.

Бүхы колхозуудта үйлэдбэриин түсэбүүд ба тариянажалай бригадануудта үгтэхэ жэлэй даалгабаринууд зохёогдожо баталагданхай, Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхозуудай эдэбхитэдтэй хамтаран, колхоз бүридэ, колхозуудта севооборотуудай полинуудта, участогуудта ба культурануудта таарулан, үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёожо байна.

Олонхи колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. «Красное Знамя Труда», «Красная Звезда», «Красный Боевик», «Улаан Одон», Свердловой, Логовскиин, Круминай нэрэмжэтэ, Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд поли дээрэ саһа тогтоохо гэһэн уялгаяа дүүргээд, наг шэбхэ зөөхэ, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха мэтын хүдэлмэринүүдые шиидхэжэ байха юм.

Аймагай колхозууд сахарна свеклын полиие үтэгжүүлхын, намарай тарилгада нэмэлгэ тэжээл үгэхын тулада 100 тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэбэ. Олонхи колхозууд хүдөө ажахын машинанууд болон транспортна хэрэгсэлнүүд, хомут тоногуудаа заһабарилжа дүүргэээ. Полевой стануud ба тракторна вагончигуудые заһабарилга, мори унаагай үбһэ тэжээлнүүдые полевой стануудта зөөлгэ эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна.

Абаһан уялгануудаа үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлэн, аймагай машинно-тракторна станцинууд тарилгада бэлэдхэлые нёдондонойхиһоо үлүү һайнаар үнгэргэжэ байха юм. Бичурын МТС тракторнуудай ба газарай хүрьһэ элдүүрилхэ бусад машинануудай заһабарие СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтын үдэртэ дүүргэһэн байгаа. Тиихэдэ Окино-Ключевскэ, Бага-Куналейн МТС-үүд тракторна паркын заһабарилгые дүүргэхэ дүтэлөө. Механизаторска ба үргэн мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Үбэлэй үедэ аймаг дотор 197 трактористнууд, 8 механигууд, 16 комбайнернууд бэлэдхэгдээ. МТС-үүдэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн мичуринскэ һургуулинуудта 30 хүн һуража гараа. Агрономуудай хүсөөр колхозуудта 37 кружогууд эмхидхэгдэжэ, тэдээндэ тариан-ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг 576 колхознигууд һуралсаад, агротехникын заабаринуудые шудалһан байна. Мүнөө үедэ МТС-үүдэй дэргэдэ прицепщигүүдэй, сеялщигүүдэй, свекло тариха звеньеводуудай богони болзорой семинарнууд үнгэргэгдэжэ байнхай.

Бүхы колхозууд ба МТС-үүдтэ хабарай тарилгада бэлэдхэлые шалгалга дүүргэгдээ. Шалгалтанууд дээрэһээ харахада, олонхи колхозууд хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие хүсэн түгэсөөр угтахаар бэлэн байба.

Таряалангай газар уһалха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулан, энэ хүдэлмэрие эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада түрүү колхозууд тусгаар бригадануудые эмхидхэжэ тэдээндэ зэр зэмсэгүүдые үгэһэн байха юм. Полиие һайрамаар һубаг канавануудаар уһалха бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

Аймагай колхозуудай ба МТС-үүдэй 1950 ондо ехэнүүд талмайнуудһаа үргэлжэдөө үндэр ургаса хуряаха тушаа абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэнь пионернүүд ба һурагшад горьтой туһаламжа үзүүлнэд. Жэшээлхэдэ, Харланай эхин һургуулиин һурагшад 15 центнер, Доодо-Хэрээгын эхин һургуулиинхид 20 центнер үнэһэ суглуулжа, колхозуудта тушаагаа. Мүн Окино-Ключевскэ, Бага-Куналейн, Бичурын һургуулинууд нютагай үтэгжүүлгэнүүдые суглуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Аймагай промкомбинадай профсоюзна организациин үүсхэлээр промышленна предприятинууд ба эмхизургаанууд тракторна бригадануудые шефтээ абажа байна. Тэрэнэй ашаар механизаторска кадрнуудай дунда политическо-нийтын хүдэлмэри һайжаруулагдаһан, тракторна бригадануудые культурна хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэмжээнүүд абтажа байха юм.

Аймагай колхозууд ба МТС-үүдэй абаһан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһыень харахада, дутуунууд үшөөл олон байна. «Коминтерн», «Октябрьская революция», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд үрһэ сэбэрлэхэ, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха, мори унаае бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдые ехээр удааруулна. Мүн эдэ колхозуудта агротехническэ хэ жээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ т сэб хангалтагүйгөөр дүүргэгд байна. Шалтагааниинь юуб гэхэ эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгш хабарай тарилгын бүхы хүдэл ринүүдые имагтал МТС-үүдтэ на дажархёод, һанаа амар һуу байха юм.

Гадна, аймагай агрономууд т рилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри түргэнөөр шиидхэхэ хэрэгтэ бу тадаа оролсоогүй байна гэжэ лэхэ хэрэгтэй. Бага-Куналей МТС-эй агроном Бурлаев энэ х рэгтэ илангаяа муугаар хандан Тэрэнэй эсэстэ тус МТС-тэ харьяа колхозуудта агротехническэ хэ жээ-ябуулганууд муугаар бэелү лэгдэжэ байха юм. МТС-эй агр номууд, илангаяа нүхэр Бурлаев колхозуудта агротехническэ кру жогуудые эмхидхээгүй, колхозни гуудые һуралсалда хабаадуулха түлөө оролдоогүй байһаар.

Аймагай колхозууд хабарай т рилгада бэлэдхэлэй ябаса ту СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол халуунаар угтажа, бүрин һайшаа гаад, тэрэниие үдэр бүриингөө дэлмэриин программа болгон аб ба. Тиихэ зуураа, тарилгада лэдхэлэй дутуунуудые дары ус хажа, ехэнүүд талмайнуудһаа галжэдөө үндэр ургаса хуряа гэһэн зорилгоёо заатагүй хэбли гэжэ мэдүүлнэд.

ВКП(б)-гэй айком ба аймг ком парти, правительствын тогтоолой эрилтын ёһоор, тарил да бэлэдхэлэй дутуунуудые усадхажа, полевой хүдэлмэрин дые хаһа саг соонь эхилээд ниие түргэнөөр ба эрхим шан тайгаар үнгэргэхэ хэмжээнүү абажа байна.

...рински ветеринарна пунктые даагша ветфельдшер нүхэр Е. Семенов Хадаа Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ ...Һүнэй-товарна фермын худал мэрилэгшэдэй дунда ветеринарна хоёр доо үнгэргэдэг.
...РАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Семенов ээлжээтэ занятияа үнгэргэжэ байна. **М. Минеевэй фото.**

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Республикын эрхим малшад*)

Республикын эрхим малшадта (мэргэжэл ...малэрынь) нэрэзэргэнүүдые олгохо тушаа ...ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1949 оной ...ын 18-най тогтоолоор баталагдаһан социалис... мүрысөөнэй условинуудтай зохилдуулан, республикын малшадай 1949 оной социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд байхадаа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет доро дүрсагдаһан малшадта «Республикын эрхим малша» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо гэжэ ТОГТООБО:

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ХОНИШОН»

Петрова Уленея Петровнада ...урын аймагай «Ленинский ...» колхозой хонишон.

Рябова Галина Николаевна... ...дын аймагай Буденнын нэ...тэ колхозой хонишон.

Ойдопова Дари Ойдоповна... Хориин аймагай Сталинай нэ...тэ колхозой хонишон.

Скворцов Егор Михайловича... Хориин аймагай «Гигант» кол... хонишон.

Содбоева Гунсын Орхондо...а—Зэдын аймагай Карл ...ын нэрэмжэтэ колхозой хо...

Содномпилов Цыден Сод...овичта — Хориин аймагай ...ый партизан» колхозой хо...

Сокольников Федор Якимо...—Кабанскын аймагай Киро...рэмжэтэ колхозой хонишон.

Суворова Ирина Александровнада—Кабанскын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

27. **Ткачев** Антип Архиповичта —Бичурын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

28. **Тохтохоева** Лхамэ Тохтохоевнада—Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

29. **Унагаев** Ефтей Михайловичта—Бичурын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

30. **Цыбикжапова** Намса Очиржаповнада —Кударын аймагай «Шэнэ-Байдал» колхозой хонишон.

31. **Цыденова** Дарима Жамбеевнада—Сэлэнгын аймагай «Большевик» колхозой хонишон.

32. **Цыдыпова** Екатерина Цыдыповнада—Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

33. **Цыдыпова** Намжалма Доржиевнада — Бичурын аймагай «Большевик» колхозой хонишон.

34. **Цыренова** Матхадай Цыреновнада—Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

35. **Цырендоржиева** Долгор Цырендоржиевнада—Хориин аймагай «III Интернационал» колхозой хонишон.

36. **Цыренова** Шагдыр Цыреновнада—Бичурын аймагай «Октябрьская революция» колхозой хонишон.

37. **Чагдурова** Жалсама Бандановнада — Бичурын аймагай «Большевик» колхозой хонишон.

38. **Шамсудинов** Касим Шамсуяновичта—Байкало-Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

39. **Эрдынеева** Сырма Санжиевнада—Бичурын аймагай «Коминтерн» колхозой хонишон.

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ГАХАЙШАН»

Гомбоева Цындыма Гом...ада—Хориин аймагай «Шэнэ ...» колхозой гахайшан.

Доржиева Дашима Доржиевнада —Хориин аймагай «Улаан Олон» колхозой гахайшан.

3. **Степанова** Наталия Ивановнада—Кударын аймагай «Комбайн» колхозой гахайшан.

4. **Цыбикова** Самжай Дашиевнада—Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.

«РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗНО ТОВАРНА ФЕРМЫН ЭРХИМ ДААГША»

Алексеев Емельян Михайло...—Мухаршэбэрэй аймагай ...ный Заган» колхозой СТФ-е ...ша.

Вальжинимаев Дашинима ...нимаевичта— Мухаршэбэ... аймагай Молотовой нэрэмжэтэ ...ой ОТФ-е даагша.

Батуев Даши Батожаповичта ...тын аймагай Кировэй нэрэм... колхозой ОТФ-е даагша.

Бирюков Иван Степановичта ...Кяхтын аймагай Ворошиловай ...жэтэ колхозой МТФ-е дааг...

Буянтуева Сынга Буянтуев...—Кударын аймагай Стали...нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е ...ша.

Бусыгин Николай Фроловичто ...урын аймагай Свердловой ...жэтэ колхозой МТФ-е дааг...

Вяткин Василий Степанович... Кабанскын аймагай Молото... нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е ...ша.

Гунтупов Бато Гунтуповичта ...олгын аймагай Ленинэй нэ...тэ колхозой ОТФ-е даагша.

Доржитаров Пурбо Дамди...та—Кяхтын аймагай Киро... нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е ...ша.

Димов Василий Филипповичтэ—Байкало-Кударын аймагай «II Пятилетка» колхозой МТФ-е даагша.

11. **Загузин** Иван Павловичта—Иволгын аймагай «Майн 1» колхозой МТФ-е даагша.

12. **Занданов** Бабасан Васильевичта—Кяхтын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

13. **Зоркальцев Федосий** Лаврентьевичтэ—Бичурын аймагай «Борец Октября» колхозой МТФ-е даагша.

14. **Зуртанов** Шагдур Зуртановичта—Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой СТФ-е даагша.

15. **Иванов** Павел Владимировичта—Мухаршэбэрэй аймагай «Победитель» колхозой ОТФ-е даагша.

16. **Конечных** Даниил Герасимовичта—Бичурын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша.

17. **Киселев** Иван Александровичта—Бичурын аймагай «Безбожник» колхозой ОТФ-е даагша.

18 **Мостовской** Михаил Константиновичта — Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша.

19. **Родионов** Минай Ивановичта—Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

20. **Санжиев** Сагандай Батуевичта—Бичурын аймагай «Большевик» колхозой ОТФ-е даагша.

21. **Толстихин** Андрей Филипповичтэ—Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

22. **Цыденов** Гончик Тулуевичта—Яруунын аймагай «Улаан Туяа» колхозой ОТФ-е даагша.

23. **Цыренов** Чойжол Чагдуровичта—Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша.

24. **Цыренов** Даши Цыреновичта —Мухаршэбэрэй аймагай «Комсомол» колхозой ОТФ-е даагша.

25. **Урбашкиев** Хубулей Цыбиковичтэ—Курумканай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

26. **Шадрин** Ермил Федоровичто—Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

27. **Шунков** Иннокентий Ильичтэ—Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша.

28. **Яньков** Федор Тихоновичтэ —Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ШУБУУ ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭ»

Крупошева Мария Лукинич...—Байкало-Кударын аймагай «18 партсъезд» колхозой шубуушан.

2. **Шестакова** Татьяна Дмитриевнада—Байкало-Кударын аймагай «Большевик» колхозой шубуушан.

*) Үргэлжэлэл. Эхининь 65-дахи ...

УРГАЛТЫН ТООНУУД

...олхозно ба совхозно нниитын ...аматэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй (1949 — ... онуудай) түсэб тухай» ... Министрнүүдэй Соведэй ...КП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ ... малшадай дунда ажалай ... дольгиие хүсэтэйгөөр ...улһан байна. Иволгын аймагай олонхи малшад дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, ажалдаа ехэхэн амжалтануудые туйлаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозуудаар эбэртэ бодо малай тоо 16 процентээр, хони ба ямаанай — 22,1, гахайн — 83,7 процентээр ургаһан байха юм.

Мүн малшадай дундаһаа мэргэжэлтэ малшад олоор урган гараа. Мүнөө аймаг дотор тэдэнэй тоо 132 хүн болонхой. 1949 ондо амжалтатайгаар ажаллаһанайнгаа түлөө 229 малшад нэмэлтэ түлбэридэ хүртэһэн ба 76 түрүү малшадта «Республикын эрхим малшан» гэһэн нэрэзэргэ олгогдоһон байна.

Л. Бондаренко.

ЛИТЕРАТУРНА ШҮҮМЖЭЛЭЛЫЕ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

(Уранзохёолшодой республиканска суглаанһаа)

Һаяхан Бурят-Монголой уранзохёолшодой республиканска суглаан городой интеллигенциин түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэглэбэ. СССР-эй ССП-гэй XIII пленумэй дүнгүүд ба Бурят-Монголой уранзохёолшодой болон критигүүдэй зорилгонууд тухай элидхэлые БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлениин харюусалгата секретарь нүхэр Ц. Дамдинжапов хэһэн байна.

СССР-эй Советскэ уранзохёолшодой Союзай XIII пленум болбол Советскэ олонациональна литературын ургалтын ба саашадаа хүгжэлтын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Манай литературна ажабайдалда литературна шүүмжэлэл мүнөө хүрэтэр гээгдэнги участок байгаа. Тиимэһээнь «Литературна шүүмжэлэлэй зорилгонууд тухай» А. Фадеевэй элидхэл тус пленум дээрэ гол һуури эзэлжэ, дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ нүхэр Дамдинжапов хэлэбэ.

Саашадаа элидхэлшэ болбол Бурят-Монголой уранзохёолшодой һүүлэй үедэ хэһэн ажалые харуулаа. Литературна шүүмжэлэл тухай асуудал элидхэлэйнь ехэнхи хубиие эзэлээ.

Литературна шүүмжэлэл манай республика соо үшөөл хүсэд һайнаар табигдаадүй. Ж. Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ манай литературадахи түрүүшын романай мүнөө болотор рецензидэ ороогүй байһан ушар хадаа БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай хүдэлмэриин ехэхэн дутагдал болоно. ССП-гэй правлени болбол литературна шүүмжэлэлэй принципиальна асуудалнуудые шиидхэдэггүй байһаар. Критигүүд үсөөн, интеллигенци энэ шухала хүдэлмэридэ хабаадуулагданагүй. Республикын мэдээжэ уранзохёолшод (Намсараев, Галсанов, Тумунов, Балдано ба бусад) бэе бэеынгээ номууд тухай шүүмжэлхы статьянуудые, рецензинүүдые тон үсөөнөөр бэшэдэг гү, али оройдоо бэшэдэггүй байна. Энээнһээ урда тээ бэшэгдэһэн зарим рецензинүүд нэгэ талые баримталһан гү, али ондоошье дутагдалнуудтай байдаг байгаа.

БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлениин гэшүүдэй дундахи хани нүхэдэй харилсаан литературна шүүмжэлэлэй дэлгэрэлгэдэ һаад хэнэ. Зарим нүхэд бэе бэеынгээ алдуунуудые мэдэжэ, хаража байбашье, тэрэниие шүүмжэлдэггүй байна.

Саашань элидхэлшэ болбол шэнэ зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгын хирэ хирэ болоод лэ үнгэргэгдэдэг тухай, критигүүдэй эрдэм мэдэрэл тухай, литературна шүүмжэлэлэй саашанхи зорилгонууд тухай хэлэбэ. Һүүлээрнь хүүгэдэй литературын мүнөөнэй байдалые тодорхойлоо.

— Хүүгэдэй бурят-монгол литература мүнөөдэрэй эрилтэнүүдһээ гээгдэжэ ябана. Энээндэ БМАССР-эй, ССП, Бурмонгиз, Гэгээрэлэй Министерство, ВЛКСМ-эй Обком зэмэтэй байна.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ эдэбхитэйгээр эхилээ. Хамагай түрүүн арадай уранзохёолшо Хоца Намсараев трибуна дээрэ гараба.

—Мүнөөдэр бидэнэр манай литературна ажабайдалдахи шухалын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байнабди,—гэжэ нүхэр Намсараев үгэеэ эхилнэ.

Саашадаа бурят-монгол литературын хүгжэлтын зам тухай тогтохо зуураа, нүхэр Намсараев, — энээнһээ урда тээ манай зарим уранзохёолшод алдуу эндүүнүүдые хэдэн дахин гаргаһан байна. Тэдэниие бидэнэр яашье мартаха ёһогүйбди,—гэбэ. Саашань уранзохёолшодой политическэ эрдэмээ ба найруулха шадабаряа дээшэлүүлхэ уялга тухай хэлээ.

— Бурмонгизаар хэблэгдэһэн учебнигүүд соо хуушаршаһан зохёолнууд олон ябадаг. Жэшээлхэдэ, минии нэгэ шүлэг хорёод дахин номууд соо оруулагдаа. Тиихэдээ ехэхэнээр, олонхи ушарта ямаршье шадабаригүйгөөр заһагдашаһан байдаг, — гэжэ нүхэр Намсараев хэлээд, зарим зохёолнуудай хуушардаг байһанай шалтагааниие иигэжэ харуулба:

— Манай зарим поэдүүд олон онлоо темэнүүд дээрэ бэшэдэггүй, яаралтайгаар мэгдүүгээр бэшэнэд. Тиигэжэ бэшэгдэһэн зохёолнууд ута наһагүй, түүхэй байжа, түргэнөөр хуушаршадаг. Тиихэдэ зарим нэгэн хэзээ үни бэшэһэн юумэеэ заһангүйгөөр дахин дахин хэблүүлдэг.

Культурын научно-шэнжэлэлгын институдай (НИИК) директорые научна талаар орлогшо нүхэр Румянцев һүүлэй үедэ литературые шэнжэлгын асуудалаар институдай хэһэн хүдэлмэринүүд тухай хэлээ. «Нүхэр Дамдинжапов газетэнүүдтэ толилогдоһон рецензи болон статьянууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоод, бурят-монголой литературын проблемнэ асуудалнуудые ССП-гэй яажа шиидхэдэг тухай хэлээгүй гарашоо» гэжэ нүхэр Румянцев зүбөөр тэмдэглэбэ. Энэ болбол БМАССР-эй ССП-гэй шухала, принципиальна зүйлнүүдые тойрон гарахаяа һанадагыень дахин харуулна. Литературые шэнжэлхэ талаар НИИК-ын ехэхэн дутагдалнуудтай тухайда элидхэлшын шүүмжэлэлые зүб гэжэ тэрэ тоолоо. Тэдэнээ заһаха тушаа нүхэр Румянцев тодорхой юумэ хэлээгүй, харин «научна шэнжэлэлгэ хэхэ гээшэ хүшэр хүндэ ажал байна» гэжэ шалтаба.

— Нүхэр Румянцев бурят-монгол литература тухай научна очеркнуудые бэшэхэ гээшэ хүшэр ажал гэжэ тоолоно. Энэнь буруу. Ямаршье һайн очерк бэшэхэ гээ һаа бидэндэ бүхы арга боломжонууд бии. Бурят-монголой литературын үндэһэ һуури табигша Х. Намсараев болон бусад уранзохёолшодой туһаламжаар, тэдэнэй хабаадалгатайгаар энэ дутагдалые усадхаха хэрэгтэй, — гэжэ уранзохёолшо нүхэр Иванов хэлэбэ.

Республикын уранзохёолшодой Союзай правлениин түрүүлэгшэ Цэдэн Галсанов үгэ соогоо зарим уранзохёолшодой мүнөө үеын темэ дээрэ бэшэдэг байбашье һаа, зохёолойнгоо формо ба шанар һайжаруулхые оролдодоггүй байһан тухай хэлээ. Литературна шүүмжэлэлэй ёһотой үргэнөөр дэлгэрээгүй дээрэһээ уранзохёолшодой хүдэлмэридэ биратай туһа үгэдэггүй байһаниие тэмдэглээ. Х. Намсараевай «Илалтын туяа», «Нэгэтэ һүни» гэжэ зохёолнууд шанарайнгаа талаар хэдэн жэл урда бэшэгдэһэн «Цыремпил» гэжэ повестьдонь хүрэнэгүй гэжэ нүхэр Галсанов хэлэбэ. Энэнь зүб. Теэд, нэрлэгдэгшэ зохёолнуудай «Цыремпилдэ» хүрэдэггүй тухай мүнөө хожомдонгёор хэлэһэниинь гамшалтай. Хэрбээ энээнһээ урда тээ нэрлэгдэгшэ зохёолнуудай дутагдалнуудые большевистскэ ёһоор шүүмжэлһэн байгаа һаа, нүхэр Галсанов гансашье Х. Намсараевта бэшэ, мүн бүхы уранзохёолшодто нилээд ехэ туһа хүргэхэ байгаа. Цэдэн Галсанов өөрынгөө бэшэһэн «Табанжал» гэжэ поэмын дутагдалнуудые шүүмжэлээ. Тус поэмэ схематична, нэгэшье хүнэй нэрэгүй байха юм.

— Советскэ арадай байдалдахи шэнэ зүйлнүүдые хуушан, ультигдэшэһэн формоор харуулха бэрхэтэй, — гээд, нүхэр Галсанов үргэлжэлнэ: —Чимит Цыдендамбаев шэнэ формонуудые ехэл шархуугаар шудална. Тиихэдэ, поэт Ш. Нимбуев хэды ондоогоор, һониноор шүлэгүүдые бэшэдэг байбашье, тэрээгээрээ заримдаа өөртөө һаад хэнэ. Шүлэгүүдынь ульгэрэй формотой болохоёо һанадаг.

Залуу уранзохёолшо нүхэр Гунзынов хүүгэдэй литературада ба олоной дуулаха дуунуудые зохёохо ябадалда бии байһан дутагдалнууд тушаа хэлээ. «Үдэрһөө үдэртэ», «Түүдэгэй дэргэдэ» гэһэн сборнигуудай автор Ж. Балданжабон идейнэ талаараа һула, уранһайханайнгаа талаар мохоо зохёолнуудые бэшээ. Нэрлэгдэгшэ зохёолнуудые Бурмонгизай хэблэн гаргаһаниинь ехэхэн алдуу болоно гэжэ тэмдэглээ.

— Цэдэн Галсановай шүлэгүүд тушаа Стеценкын рецензи хоёр үнгын «шэрээр» бэшэгдэнхэй, — гэжэ Михаил Хамаганов шүүмжэлээ, — рецензиин автор Галсановай шүлэгүүд тушаа хэтэрмэ ехэ магтаалнуудые бэшэнэ. Тиигээд, тэдэ шүлэгүүдые редактировалһан хүнүүд тухай дан ехэ заналтатайгаар, доромжолонгёор хэлээ.

Иигэжэ хэды зүб шүүмжэлбэшье, нүхэр Хамаганов өөрынгөө статьянуудай дутагдалнуудые тон халирхайгаар мэдэрбэ. Энэ хадаа өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадалда нүхэр Хамагановай анхаралаа багаар табидаг байһыень харуулна.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэр Мужанов (Бурмонгизай директор) «Байкал» гэжэ альманахта бага анхарал хандуулагдадаг байһаниие тон зүб заагаа. Нүхэр Мужанов элидхэлшын ба үгэ хэлэһэн зарим нүхэдэй шүүмжэлэлые бэеһээ зайлуулха ба поэзидэ хайша хэрэгээр, хүйтэнөөр хандадаг байһанаа үмөөрэхэ һэдэлгэ гаргаа.

Театральна шүүмжэлэлэй һула байһан тухай искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин начальник нүхэр Бедлинский хэлэбэ. Спектакльнуудай табигдаһан хойно ехэ удааралтайгаар рецензинүүдэй бэшэгдэдэг тухай тэрэ тон зүб шүүмжэлһэн байна.

Театральна залуу критигүүдэй семинар үнгэргэжэ, рецензинүүдые зүбшэн хэлсэжэ байха, театрын ажабайдал тухай бэшэжэ байха хүнүүдые, — эдэбхитэдые бии болгохо тушаа нүхэр Бедлинскиин оруулһан һанамжые дэмжэхэ шухала.

Колхозно-совхозно театрын репертуарай мүнөө үеын эрилтэнүүдые хангажа шададаггүй байһан тухай драматург Н. Балдано шүүмжэлэн хэлээ. «Олон акттай гансал пьесэ тус театрта нёдондонһоо хойшо бии хэбэртэй аад лэ, арад зондо харуулагданагүй» гэбэ.

Уранзохёолшо нүхэр Ивановой үгэдэ тэхэрижэ ерэе. Тэрэ хадаа московско уранзохёолшо Д. Романенкые ба Бурят-Монгол тухай тэрэнэй очеркнуудые эридээр шүүмжэлнэ. Романенко хадаа нэрлэгдэгшэ зохёолнууд соогоо үни үнгэрһэн сагта ондоо хүнүүдэй бэшэһэн зүйлнүүдые абажа табижархёо. Хэды тиибэшье һаань тэрэнэй номдо хэншье рецензи хээгүй. Энээн дээрэһээ харахада, зарим критигүүд мэдээжэ болоһон уранзохёолшодые шүүмжэлхэһээ татагалзалаг гэжэ һанахаар. Ёһотой партийна, зүб шүүмжэлэл хадаа үнэн сэхэ хүн бүхэндэ хүндэлэгдэдэг. Энээниие дахин дахин һанажа, зарим нэгэнэйнгээ алдууе дары заһахын тула оролдохо гээшэ уранзохёолшо, критик бүхэнэй уялга мүн.

Гэхэтэй хамта, зарим үедэ большевистскэ шүүмжэлэлдэ принципиальна бэшээр хандаха ябадал үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ эрид шангаар шүүмжэлэгдэһэн Черниновэй нэрэ хүн... арад зоной дунда алдаһаншье һаань, нүхэд Мужанов, Галсанов тэрээндэ харюусалгатай оршуулганууды найдана гэһэн шүүмжэлэл гараа.

Бабушкин городтохи литературна кружогой гэшүүн нүхэр Обухов тобшо үгэ хэлэхэ зуураа, залуу ба эхилэн бэшэжэ ябагшадта БМАССР-эй ССП тон бага анхарал хандуулна гэжэ шүүмжэлбэ.

Мүн аймагуудай ба городской газетэнүүдэй зүгһөө литературна ажабайдалые оройдоо һонирходоггүй байһан тухайдань тон зүбөөр зааһан байна. Нютагуудтахи газетэнүүд эхилэн бэшэжэ ябагшадта туһалха талаар, шэнэ номуудые болон спектакльнуудые рецензидэ оруулха талаар яһала ехэ юумэ хэжэ шадаха арга боломжотой. Теэд энэ арга боломжынгоо хажуугаарнь гараад лэ үнгэрдэг заншалтай байна. Литературна шүүмжэлэл болбол газетэ бүхэнэй тон ойрын хэрэг гэжэ ойлгохо саг ерээ.

Поэт Данри Хилтухин оршуулгын хүдэлмэридэ зарим нүхэдэй харюусалгагүйгөөр хандадагые шүүмжэлбэ. Оршуулгын асуудалай ССП-гэй правленеэр бэшэ, харин ганса нэгэн хүтэлбэрилэгшөөр шиидхэгдэдэг байһые нүхэр Хилтухин зүб шүүмжэлээ. Тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

—Москваһаа ерэһэн оршуулагшад Сикорский, Френкель гэгшэд Намсараев, Галсанов хоёрой шүлэгүүдые оршуулгаар хүдэлмэреэ хизаарлаһан байна. Тиихэ зуурань, ондоо хүнүүдэй бэшэһэн зарим һайн зохёолнууд үшөө оршуулагдаадүй.

Хүдөө нютагуудһаа эльгээгдэһэн зохёолнууд ба бэшэгүүдэй ямаршье харюугүйгөөр хэдэн удаан саг соо ССП-гэй правленидэ хэбтэдэг тухайда Данри Хилтухин хэлээ. Ажалшадай (уранзохёолшодшье һаань, бэшэшье һаань) бэшэгүүдтэ харюу үгэхэгүй, зарим үедэ задалжашье харахагүй ябадал хадаа саашадаа яашье тэсэхын аргагүй байна.

— Манай арад зон уранзохёолшодһоо үндэр идейнэ, уранһайханайгаа талаар хурса номуудые хүлеэхэл ёһоороо хүлеэнэ,—гэжэ нүхэр Константинова (культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин начальник) хэлэнэ. Эдэ үгэнүүдынь арсалтагүй зүб.

Үгэ хэлэһэн нүхэд ба элидхэлшэ НИИК, пединститудай советскэ, бурят литературануудай кафедранууд мүнөө болотор литературна шүүмжэлэлэй хажуу тээ байһаар, уранзохёолшодой ССП-гэй правлени тэдэнтэй хүсэд һайн холбоо барисаагүй гэжэ тэмдэглэбэд.

Литературна шүүмжэлэл тухай асуудал онсо шухала удхашанартай байһан дээрэһээ СССР-эй ССП-гэй XIII пленум дээрэ, манай республикын уранзохёолшодой суглаан дээрэ табигдаа. Болото большевистскэ, партийна, шоур сахилтагүй литературна шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ тушаа манай парти ехэхэн анхарал хандуулна. Литературна шүүмжэлэлэй идейно-творческо хэмжээе дээшэлүүлгэ хадаа манай литературые саашадань хүгжөөлгын тон шухала эрхэ нүхэсэл болоно.

Капиталистическэ оронуудтахи ажалшадай үгырэн хооһоролго

Капиталистическэ оронуудта дэлгэржэ байгаа экономическа кризис олон миллион ажалшадта үдэрһөө үдэртэ шэнэ хашалан ба зоболонгуудые асарна. Хүдэлмэригүйдэлгэ улам ургана, арад зонойнь ажамидаралай хэмжээн тон ехээр унана. Эдэ бүгэдэ дээрэһээ харахада, капитализмын хүгжэлтын зам хадаа тон олонхи ажалшадай туйлай ехээр үгырэн ядарха ба үлэсэн зобохо ябадалай зам мүн болоно.

Ажалшадай ажана тэниглэн байдалай хэлбэришэгүй хүгжэлтэ —социализмын хүгжэлтын хуули ёһон мүн байхадань, харин арад зоной бүхы дээрээ үгырэн зоболго — капитализмын хуули ёһон болонхой. Хүгжэн бадаржа ба үргэлэн дэлгэржэ байгаа социалистическэ системэ болбол наһаяа бараһан капиталистическэ системэһээ тон үлүү һайн байһыень мүнөө хүн бүхэн хаража байна. «Холбоото Штадуудтахи ба мүн маршалловска «туһаламжа» хэрэглэдэг баруун-европейскэ оронуудтахи — бүхы капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэришэн ангиин ба таряаша зоной байдалынь саг үргэлжэ муудана, үлэсхэлэн хооһон ба хүдэлмэригүй ябадал дэлгэрнэ, хүдэлмэришэд ажамидарха эрхын түлөө, хоолойгоо тэжээхэ минимумэй түлөө тэмсэхэ баатай болоно. Гэхэ зуура, СССР дотор юумэнүүдэй үнэ химдаруулха тухай шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлгэ — Советскэ Союзай бүхы хүн зоной ажана тэниглэн байдалай хэмжээнэй ниитэ дээрээ хусэтэ ехээр дэбжэһэниие гэршэлнэ, энэнь капиталистическэ нэгэшье орондо хэжэ шададагдахагүй байна», гэжэ польско «Трибуна Люду» газетэ тон зүбөөр тэмдэглэһэн байха юм.

1949 оной октябрьда Америкын Холбоото Штадуудай промышленна үйлэдбэринь 1948 оной октябриинхиһаа 22 процентээр доошоо ороһон байгаа. Баруун Европын капиталистическэ олонхи оронууд тушаа абажа үзэбэл, тэндэхи экономико 20 жэлэй урда тээхи хэмжээндээшье хүрэжэ шаданагүй.

Капиталистическэ оронуудтахи үйлэдбэриин уналгань — ажалшадые үшөө бүри ехээр мүлжэхэ ябадалаар, тэдэнэй ажамидаралай хэмжээнэй эрид доошоо оролгоор үдэшэгдэнэ. Экономическа кризисэй хүндэ хүшэр хойшолонгууд барандаа ажалшадай нюрган дээрэ буужа байхада, зонхилхы ангинуудай баялиг ба зоргоороо зугаалалгань таһалгаряагүй ургэдэнэ. 1949 ондо, американска промышленна үйлэдбэриин унажа байхада, тэндэхи томо корпорацинуудай ба фирмэнүүдэй ашаг олзо хэтэрхэй ехэ болоһон байгаа. 1949 ондо американска «Дженерал моторо корпорейшн» хадаа рекордно ехэ ашаг олзотой 1948 онойхиһоо 49 процентээр дээшэ ашаг олзо абаһан байха юм.

Олоороо хүдэлмэригүйдэлгэ — капиталай оронуудай ажалшадта ядарал, зоболон тохёолдуулна.

«ПРАВДА».

Америкын Холбоото Штадуудтахи ажал хэжэ шадаха бүхы хүн зоной гурбанай нэгэн тухайнь бүрин гү, али зарим талаар хүдэлмэриһөө хаһагданхай. Тэрэшэлэн Италида, Францида, Японидо, Баруун Германида ба бусад оронуудта хүдэлмэригүйдэлгэ туйлай ехэ хэмжээтэй болонхой. Капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо мүнөө 45 миллион шахуу хүн, бүлынгөө гэшүүдтэй хамтадаа 150 миллион шахуу хүн болоо, ондоогоор хэлэбэл, капиталистическэ хэдэн ехэ гүрэнүүдэй хүн зоной тоотой тэн байна.

Капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэригүйшүүлэй байдалые тодорхойлон тайлбарилха зуураа, нүхэр Сталин иигэжэ хэлэнэ:

«Тэдэнэр үдэр бүри хүдэлмэри олохо гэжэ оролдоно, хүдэлмэри бэдэрнэ, ямаршье условитойгоор хүдэлмэридэ орохоор бэлэн байна, теэд тэдэниие ажалда абанагүй, юундэб гэхэдэ, тэдэнэр «үлүү» хүнүүд байна. Гэхэ зуураа, капиталистнуудай ба помещигүүдэй үрэнэрэй зугаасахын тулада түрбилгүй ехэ товар ба продуктнууд үригдэдэг байха юм. Хүдэлмэригүйшүүлдэ хоол үгэхые арсана, юундэб гэхэдэ, тэдэнэр эдеэ хоолой түлөө түлэхэ юумэгүй. Тэдэнэртэ байра үгэхые арсана, юундэб гэхэдэ, тэдэнэр гэр байрын түлөө түлэхэ юумэгүй. Тэдэнэр хайшан гэжэ, хаана ажаһуудаг юм? Ээзэнэй стол дээрэһээ тэдэнэр энэ тэрэ үлээдһэ суглуулан, хаядһанай хайрсагуудые онгилон, үжэһэн хог олодог, ехэ городуудай нүхэ һүбэнүүд соогуур байралдаг, ехэнхидээ городой газаа гуурхи яяр гэрнүүд соогуур, хайрсагай хабтагайгаар ба модоной холтоһоор бариһан далабшанууд соогуур байдаг».

Капиталай оронуудтахи арад зоной үгырэн хооһоролго улам бүри түргэдэнэ, яахадааб гэхэдэ, ажалшадые бүри ехээр мүлжэхэ ба дээрмэдэхэ мэтээр лэ, тэрэшэлэн валютануудай үные унагааха ба налог ехэ болгохо мэтээр лэ, болото салин хүлһэ доошонь оруулхатаяа хамта, эд товарнуудай сэнгүүдые хүндэрүүлхэ мэтээр лэ капиталистическэ монополинууд улам ехэ ашаг олзо оруулжа болохо байна.

Юумэнүүдэй үнын таһалгаряагүй хүндэрэлгэ хадаа США-гэй, Англиин, Франциин ба бусад капиталистическэ оронуудай зондо тон хүндэ хүшэр байдал тохёолдуулна. США-дэ эдеэ хоолой зүйлнүүдэй рознично сэнгүүд, 1937 онойхитой жэшэбэл, 3 дахин хүндэрөө. Англида мүнөө хүрэтэр карточна системэ бии байһаар, засагые лейбористнуудай барижа байһан үе соо хилээмэнэй үнэ сэн 26 процентээр, мяханай —43 процентээр, сахарай — 25 процентээр хүндэрөө. Гэхэ зуура, лейбористска правительство, үнэндөө, салин хүлһэ доошонь оруулха политика ябуулна. Франци дотор юумэнүүдэй сэн, дайнай урда тээхитэй сасуулбал, 20 үлүүтэй дахин хүндэрөө. Тэндэхи ажалшад тон доодо зэргынгээ салин хүлһөөэ эгээн багааршье дээшэлүүлхэ ябадал туйлажа ядана. США-дэ, юумэнэй сэнгүүдэй хүндэрэлгэнь бодото салин хүлһэнэй доошоо оролгоор үдэшэгдэнэ гэбэл: 1948 оной октябрьһаа 1949 оной сентябрь хүрэтэр нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн 29 процентээр, булад хайлуулгын хүдэлмэришэдэй —14 процентээр унаһан байха юм. 1949 ондо американска фермернүүдэй олзо доходуудынь 5 миллиард доллароор доошоо ороо.

Империалистнууд болбол шэнэ дайн бэлэдхэхэ ба үүдхэхэ гэһэн политикынгаа бүхы хүндэ хүшэр хойшолонгуудые арад зондо тохохо гэжэ оролдоно.

Бюджетнэ 1949 — 1950 он дотор США-гэй сэрэгэй гаргашануудынь 28,4 миллиард доллар гэхэ гү, али бүхы бюджедэй 68 процент байхадань, федеральна налогууд 1941 ондо 8 миллиард доллар байһан аад, 1950 ондо 47,5 миллиард доллар хүрэтэрөө ургаһан байна. Мүн иимэ байдал англо-американска агрессивнэ блогой бусад бүхы оронуудта үзэгдэнэ.

Капиталистическэ оронуудай ажалшад хадаа империалистическэ арьяатадай аашада харюусан, өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй ба интересүүдэй түлөө тэмсэлые улам бүри эршэдхэжэ байна.

Капиталистическэ гүрэнүүдэй зонхилхы ангинуудаар ябуулагдажа байгаа үгырүүлгын, үлэсхэлэнгэй ба дайнай политикада эсэргүү хүдэлмэришэн ангиин тэмсэл улам үргэдэн бадаржа байна. Дай үүдхэгшэ империалистическэ хархисуудта эсэргүүсэлгын, демократическа эрхэнүүд ба сүлөөгэй, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлые улам шангадхаад байбал, экономическа байдалнай һайжаруулагдажа болохо гэжэ капиталистическэ оронуудтахи арад зон улам улам ойлгожо эхилэнхэй.

Европын, Азиин, Америкын, Австралиин ба Африкадахи олон миллион ажалшад эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ жагсан бодоо. Хүсэн түгэлдэр социалистическэ державаар толгойлогдодог эб найрамдалай, демократиин ба социализмын улас хоорондын фронт улам үргэдэжэ ба бэхижэжэ байна. Илаһан социализмын ороной — Советскэ Союзай, тэрэшэлэн социализм байгуулжа байгаа арадай демократиин оронуудай агуу ехэ үльгэр жэшээ хадаа капиталистическэ дарлалтаһаа ба аюулта үгырэлгэһээ мултарха зүб зам, арадуудай эрхэ сүлөө ба зол жаргал мандуулха зам бүхы дэлхэйн ажалшадта заана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын дунда һургуулиин 5-дахи классай һурагшад —пионеркэнүүд Таня Борисова, Роза ... ва хоёр «Түрэлхи литература» гэжэ номые уншажа байна. Эдэ хоёр өөтэй эстэй хани нүхэд юм.

М. Минеевэй ...

ФРАНЦИДАХИ ЗАБАСТОВКЫН ХҮДЭЛӨӨН

ПАРИЖ, мартын 28. (ТАСС). Французска ажалшадай ниитын забастовко үргэлжэлһөөр. Металл болбосоруулха ба металлургическа промышленностиин 150 мянга гаран хүдэлмэришэд, барилгын 100 мянган хүдэлмэришэд, химическэ промышленностиин 40 мянган хүдэлмэришэд, тэрэшэлэн социальна страхованиин органуудай хэдэн арбаад мянган албахаагшад, арһанай промышленностиин хүдэлмэришэд ба парижска хилээмэ барижа газарай хүдэлмэришэд эсэргүүсэн бодоо.

ЯПОНСКО ШАХТЕРНУУДАЙ ЗАБАСТОВКО

ЛОНДОН, мартын 25. (ТАСС). Рейтер агентствын токийска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, салин хүлһэ ехэдхэхэ тухай хэлсээнүүдэй зогсоогдоһоной һүүлээр, японско 300 мянга гаран шахтёрнууд мүнөөдэр забастовко хэжэ эхилээ гэжэ шахтёрнуудай Союзай хүтэлбэри соносхобо. Забастовконь 7 недель үргэлжэлхэ юм.

ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙНАЙ ЯБУУЛГАНУУД

ШАНХАЙ, мартын 28. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын дамжуулһанай ёһоор, һүүлэй һарын турша дотор Куанг-Бинь-Туа-Тиен секторто Вьетнамай демократическа республикын сэрэгүүд французска табан постнуудые эзэлхэбэ. Энэ үе соо французска 650 солдадууд байлдаанда алагдаһан ба шархатаһан байна. 220 винтовко, 4 пулемёт, 3 миномет, 2 радиостанци эзэлэгдээ.

Бао Дайн марионеточнэ „правительствын“ кризис

ПАРИЖ, мартын 27. (ТАСС). Тушаалһаа гараһан баодаевска «правительствын» сэрэгэй министр Фан Хон Куат, гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Ле Тан, физическэ хүгжэлтын министрын орлогшо Нгуен Тон Хонг гэгшэд тушаалһаа гараба, тиихэдээ «тус правительство вьетнам арадай дунда ямаршье хүндэгүй байһан дээрэһээнь» бидэнэр Бао Дайн «правительствоһаа» гарахамнай гэбэ гэжэ хэдэн газетэнүүд мэдээсэнэ.

Индо-Хитадтахи байдал тухай

ПРАГА, мартын 28. (ТАСС). Вашингтонһоо Телепресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй гүрэнэй секретарь Ачесон, посол Джессеп ба Дальна Востогой хэрэгые эрхилһэн гүрэнэй секретариин туһалагша Баттерборт гэгшэд Бао Дайе һэлгэхэ тухай асуудалые һаяхан зүбшэн хэлсэбэ. Гүрэнэй департамент хадаа Бао Дайе зайлуулха гэжэ французска правительстводо дурадхаба.

Югославида болоһон „һунгалтанууд“ тухай

ТИРАНА, мартын 28. (ТАСС). Албанска телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, СССР ба арадай демократиин оронууд тушаа хорото муухай худал хардалгын пропаганда ба терророй оршон байдалда Югославида «һунгалтанууд» болоо гэжэ «Зери и Популлит» газетэ бэшэнэ. «һунгалтануудай» болохын урда тээ Титын фашистска бүлэг хадаа эзэмдэгшэдэй сотруднигууд байһан 135 мянган хүнүүдтэ һунгуулиин эрхэнүүдые олгоһон, сэрэгэй 7 мянган гэмтэдые түрмэһөө гаргаһан ба тэдээндэ гражданска ба политическэ эрхэнүүдые бусаан үгэһэн, тэрэшэлэн югославска арадта эсэргүү тэмсэлдэ Титын бүлэгые дэмжүүлхын тула олон арбаад мянган фашистнуудай Югослави руу бусахыень зүбшөөрһэн байна. Зуу мянга шахуу үнэн сэхэ патриодууд ба коммунистнууд мүрдэгдэнэ, арест доро гү, али түрмэдэ байна. Ранкович ба Титын 300 мянга гаран агентнүүд город ба деревниин ажалшадые бузар муухайгаар хашан дарлана.

Титовскэ фашистска полициин (УДБ) баалалтаар хэгдэхэ «һунгалтын» үдэр — мартын 26 халаа Югославиин арадуудай һаналда хамагай хара муухай үдэр боложо үлэхэ байна. Гэбэшье, мартын 26-най үдэр хадаа Титын фашистска бүлэг тушаа Югославиин арадуудай зэбүүрхэлые улам бүри ехэдхэхэ ба энэ бузар гэмтэдэй бандада эсэргүү тэдэнэй тэмсэлые эдэбхитэй болгохо байна.

50 мянган түхэригтэ номууд

Республиканска бибколлектор городуудай, һургуулинуудай, аймагуудай ба хүдөөгэй библиотекэнүүдые саг үргэлжэ шэнэ номуудаар хангажа байдаг юм.

Бибколлектор болбол энэ оной түрүүшын квартал соо хамта 50 гаран мянган түхэригэй номуудые эльгээгээ. Тэрэ тоодо аймагуудай ба хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ 20 мянган түхэригэй номууд эльгээгдэһэн байха юм.

О. Седова.

Бензин зөөдэг машинанууд абтаба

Манай республикын МТС-үүдтэ үгтэхөөр бензин зөөдэг 30 машинанууд абтаба. Тэдэнэй 2 машиныень Баргажанай МТС абаба.

Медицинын һонинууд

„Магнит“

Оһол боложо хүнэй үрөөһэн нюдэндэ ороһон түмэрэй түгдэрхэй тэрэ нюдыень гэмтээхэһээ гадна, элүүр нюдыень һохортуулдаг байха юм. Нюдэн соо байһан түмэрэй түгдэрхэйе суранзанай туһаламжаар оложо абаха операци гансахан лэ Ленинградта хэгдэдэг байһан юм.

Мүнөө, «магнит» гэжэ сложно аппарат хаа хаанагүй бии боложо байна. Һаяхан манай республиканска больница тиимэ аппарат абаба. Нюдэнэй врач Е. М. Никифорова тус аппарадые хэрэглэн, 9 операци хэһэн байна. Операцида орогшодынь барандаа элүүр нюдэтэй боложо больницаһаа гараһан байха юм.

Аптечнэ шэнэ пунктнууд

Жэл ерэхэ тудам хүдөө нютагуудта аптечнэ пунктнууд олошорно. Энэ жэлдэ Иволгын аймагта аптечнэ 3 пунктнууд шэнээр нээгдээ. Мүн Ахын аймагай центртэ аптекэ нээгдэхээр түхеэрэгдэжэ байна.

Һаяхан республиканска аптекоуправлени тус аптекэдэ 7 мянган түхэригэй элдэб зүйлэй эмүүдые эльгээбэ.

Шэнэ магазин нээгдэхэнь

Республиканска аптекоуправлени энэ жэлдэ Улан-Удэдэ шэнэ магазин нээхэнь. Энэ магазин соо медицинскэ элдэб янзын инструментнүүд худалдагдаха байна.

Санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри

Санитарно-гэгээрэлэй республиканска байшангай дэргэдэхи лекционно бюро энэ жэлэй түрүүшын кварталда аймагууд ба городуудаар 29 дахин лекци уншалга үнгэргэһэн байна. Тэрэ тоодо «байрын гигиена», «бруцеллез», «туберкулез», «рак», гэхэ мэтэ темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаа.

Мүн санитарно-гэгээрэлэй асуудалаар 10 гаран мянган ном хүдөөгэй медицинскэ пунктнуудта эльгээгдэһэн байха юм.

Һурагшадай бул...

Экзаменаа эрхимээр үгэхэб

Мүнөө бүхы һурагшад хабарайнгаа амаралтаһаа бусажа ерэхэеэ байна. Гүрэнэй экзамен үгэхэ саг бүри ойрохон болоо. Тэрээндэ бэлэдхэхэ гээшэ бидэ һурагшадай эгээл харюусалгатай хэрэг мүн.

Би мүнөө 7-дохи класста һуранаб. Хэдэн олон предмедүүдээр экзамен үгэхэ байнаб. Тиимэһээ үдэрөө зүбөөр хубаарилжа, тусхай распорядогай гуримаар ажалланаб. Үдэрэй распорядок гээшэ һурагша бүхэндэ хэрэгтэй. Тэрэнэйнгээ ёһоор урогуудтаа ба... олониитын ажалда хабаадал... лаха сэнгэхэ гээшэ ехэхэн үгэнэ.

Иигэжэ эмхи гуримтайгаар ... хадаа, ажаллахадаа холодоо... хим сэгнэлтэнүүдые абанаб, ...заменаа мүн лэ эрхим сэ... нүүдтэйгээр үгэхэмни лабтай.

Д. Хандажапов, Кяхтын ... һургуулиин 7-дохи кл... һурагша.

Студентнэр һурагшадтай уулзаба

Түнхэнэй аймагһаа Улан-Удын педагогическа, багшанарай, зооветеринарна институдуудта, Иркутск городой гүрэнэй университедэй болон горно, медицинскэ, педагогическа институдуудта һуража байгаа студентнэр һаяхан Кыренскэ дунда һургуулиин һурагшадтай уулзаба. Тэндэ хамта 300 шахуу хүн байлсаа.

Студентнэр Н. Нурминский, В. Пляскин, Ю. Меньшиков, М. Дармахеев, Э. Углова үгэнүүдые хэлээ. «Дунда һургуулиин программаар хараалагдаһан эрдэмүүдые эрхим һайнаар шудалха гээшэ институдта һурахадаа амжалта туйлахын үндэһэ һуури мүн» гэжэ студент Меньшиков үгэ соогоо тэмдэглэһэн байна.

Һурагшадай зүгһөө О. Зворыгин, М. Демина гэгшэд өөһэдынгөө һуралсал тухай хөөрөө. Һургуулиин директор нүхэр Н. Тармаев студентнэртэ баяр хүргэжэ, үгэ хэлээ.

Д. Халангуев, Ф. Халтагаров.

Тарилга хэхээ бэлэдхэнэ

Бичурын аймагай Харланай эхин һургуулиин һурагшад колхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлгэдэ туһалая гэһэн уряалтайгаар аймагайнгаа бүхы һурагшадта хандаһан байна. Тэдэнэртэ «Большевик» колхоз 10 гектар тарилгын талмай үгэһэн юм. Һурагшад тэрэ талмай дээрээ саһа тогтооһон ба наг шэбхэ гаргаһан байна. Тиихэдэ 50 центнер тухай үнэһэ болон шубуунай аргал суглуулаанхай.

Тэдэ эдир патриодуудай үүсхэл аймагай олохон һургуулинуудай һурагшадаар дэмжэгдээ. Калининска, Улаан-Одонско һургуулинууд ехэхэн ажал хээд байна.

Е. Молчанов, А. Шулунов.

Һурагшад ...

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь... Иволгын дунда һургуулиин ... шад колхозуудта үгэхын ... тонно үнэһэ, шубуунай 1,5 ... аргал суглуулха гэжэ ... байгаа.

Мүнөө энэ уялгаяа тэдэн... гээ, 3-дахи классай һурагша... лана Гладких 50 гаран кил... үнэһэ суглуулаа. Мүн, С. К... ва, Р. Задаева ба бусад ... оролдосотойгоор ажаллаһан...

Л. Бонда...

Занятиин ...

Сосново-Озерскын дунда ... лида һурагшадай номоо ... хай комнато бии болгогдобо... комнатын хүдэлмэриие ба... хүтэлбэрилнэ.

Гадна, тус һургуулиин ... текэ номойнгоо фондые ба... зорилгоор шэнэ номуудые ... худалдажа абаһан байна. ... һайн түхеэрэлгэтэй физку... зал бии. Тэрээн соо 64 һур... һаа бүридэһэн гимнастическ... ци ажаллана.

Ц. Дан...

Отличнигу...

Хэжэнгын дунда һургуул... дахи классай һурагшад-от... гууд Цырендоржо Шой... Нимбу Чимитдоржиев, Зоя ... букина гэгшэд гүрэнэй экз... эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ ... «Гансал „5“» сэгнэлтэнүүдые ... жа, ямаршье дээдэ һург... һаадгүйгөөр орохых түлөө ... нэбди» гэжэ тэдэнэр мэдүү...

Д. Дор...

Тобшо һонинууд

◆ **Кузница барихань.** Һаяхан Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан туяа» колхозой гэшүүд воскресник эмхидхэжэ, барилгын модо бэлдэбэ. Тэрэ модоороо кузница барихань.

◆ **Һонирхолтой** лекци. Сэлэнгын аймагай культурын байшангай соведэй үүсхэлээр «Атом ба атом доторхи хүсэн» гэһэн темээр лекци уншагдаба. Дунда һургуулиин багша М. Гришина лекциие ойлгосотой һайнаар уншаа.

◆ **Врач—лектор.** Улан-Удын тубдиспансерай врач Шангаев Ториин аймагай колхозуудаар, һургуулинуудаар ябажа, «Туберкулез ба тэрээнтэй тэмсэл» гэһэн темээр лекци уншаба.

◆ **120 пүүд таряа абаба.** ...гажанай аймагай Һубын ... Сталинай нэрэмжэтэ колхо... шүүн Колмаковой бүлэ... үдэрнүүдтэ 120 пүүд тар...

◆ **Һамбааша ангуушан.** ... шэбэрэй аймагай «Шэнэ ... колхозой ОТФ-е даагша ... Доржиев үнгэрэгшэ үбэл 5 ... манал гэхэ мэтэ ангуудые ... һан байна.

◆ **Олзотой агнуури.** ... аймагай маргажалтэ ангу... хэр Голосков намар—үбэл... нуурнин сезоной даалгабар... процент дүүргэбэ.

Харюусалгата редактор Д. Д. ЛУБСА...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул Ленина 26 (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв редактора—23; АТС—1 80 зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—18

Н—02267. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.